

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag om godkännande av beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal och till lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall godkänna det i Bryssel i oktober 2001 godkända beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal samt anta lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga.

Europeiska rådet beslutade i Köln i juni 1999 att för Europeiska unionen utveckla de medel och resurser som unionen behöver för att svara för alla de uppgifter i fråga om konfliktförebyggande och krishantering som bestämts i fördraget om Europeiska unionen, de s.k. Petersberguppgifterna. Samtidigt beslutade man att inleda arbetet med att från Västeuropeiska unionen överföra de verksamheter till Europeiska unionen som behövs för detta. I Europeiska rådets rapport från Köln omnämndes institutet för säkerhetsstudier och satellitcentrumet särskilt. Beslut om att flytta dessa myndigheter som tidigare arbetat inom Västeuropeiska unionen till Europeiska unionen fattades i juli 2001 genom rådets gemensamma åtgärder. Myndigheterna inleder verksamheten vid Europeiska unionen i början av 2002.

Rådets gemensamma åtgärd om inrättande

av Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier samt rådets gemensamma åtgärd om inrättande av Europeiska unionens satellitcentrum innehåller bl.a. bestämmelser om myndigheternas uppgifter och politiska tillsyn av verksamheten. Bestämmelser finns också om myndigheternas organisation, personal och budget. De gemensamma åtgärderna förutsätter också att medlemsländerna vidtar de åtgärder som behövs för att myndigheterna skall få status som juridiska personer. Däremot fastställde de gemensamma åtgärderna inte de privilegier och den immunitet som myndigheterna, deras organ och personal behöver för att garantera verksamheten. Ett beslut om privilegier och immunitet har fattats i oktober 2001 av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet. Eftersom beslutet och de gemensamma åtgärderna innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs riksdagen beslutet och lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga.

Beslutet träder i kraft den 1 januari 2002 förutsatt att samtliga medlemsstater vid denna tidpunkt har meddelat rådets generalsekretariat att de slutfört sina nationella förfaranden. Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid samma tidpunkt som beslutet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....	1
ALLMÄN MOTIVERING	3
1. Nuläge.....	3
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	3
3. Propositionens verkningar	4
4. Beredningen av propositionen	4
4.1. Beredningen inom Europeiska unionen.....	4
4.2. Beredningen i Finland	5
DETALJMOTIVERING	6
1. Beslutets innehåll och förhållande till den finska lagstiftningen	6
2. Lagförslag	8
3. Ikraftträdande.....	9
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	9
LAGFÖRSLAG.....	12
om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga	12
BILAGA	
Beslutstexten.....	13

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Västeuropeiska unionens (i det följande VEU) institut för säkerhetsstudier är det VEU-institut i Paris som inledde sin verksamhet 1990 och som tillhandahållit forskning och analyser för VEU-rådet, deltagit i en bredare debatt om säkerhetspolitiken i Europa och upprätthållit nära förbindelser med VEU-medlemmarna och med associerade medlemmar, associerade partner och observatörer i VEU samt med andra forskningsinstitut.

Europeiska unionens (EU) råd beslutade den 20 juli 2001 att institutet för säkerhetsstudier skall införlivas med Europeiska unionen från ingången av 2002. Institutets uppgifter inom Europeiska unionen blir att bidra till att utveckla den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP), inbegripet europeiska säkerhets- och försvarspolitiken (ESFP), genom att bedriva akademisk forskning och analyser på relevanta områden. Institutet skall utarbeta och beställa forskningsrapporter, anordna seminarier, berika den transatlantiska dialogen genom att ordna liknande verksamhet som den som bedrivs inom VEU:s transatlantiska forum och upprätthålla ett nätverk för utbyte med andra forskningsinstitut och tankesmedjor, såväl inom som utanför Europeiska unionen. Institutets resultat skall ges så stor spridning som möjligt, med undantag av det konfidentiella materialet. Institutet har 28 anställda.

VEU:s satellitcentrum är placerat i Torrejón de Ardoz i Spanien och har inlett verksamheten 1993. Centrumet är ett organ som tolkar och analyserar satellitdata och centrumet har anlåtits bl.a. för verifiering av avtal om vapenkontroll, krisövervakning, stöd för VEU-operationer och övervakning av sjöfart och miljö.

Införlivandet av satellitcentrumet med Europeiska unionen beslutades likaså den 20 juli 2001. Centrumets uppgifter inom Europeiska unionen blir att stödja unionens beslutsfattande i GUSP-frågor, särskilt EFP, genom att tillhandahålla material från analys av satellitbilder och kompletterande data, bland annat flygbilder när så är lämpligt. En

medlemsstat eller kommissionen får göra framställningar till generalsekreteraren/den höge representanten som ger centrumet riktlinjer i enlighet därmed. Motsvarande framställningar får också göras av tredje stater som deltar i verksamheten och av internationella organisationer som t.ex. Förenta Nationerna, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa och Nordatlantiska fördragsorganisationen. Institutet har 67 anställda.

Besluten om införlivande av myndigheterna med Europeiska unionen innehåller inga bestämmelser om de två myndigheternas privilegier och immunitet.

Privilegierna inom ramen för VEU för de två myndigheterna samt för deras organ och personal har ordnats genom en konvention i Paris den 11 maj 1955 om de nationella företrädarnas och den internationella personalens ställning. Finland är inte part i konventionen. Genom en sidoskrift till samförståndsavtalet med Västeuropeiska försvarsmaterielgruppen rörande ett system för samarbete om forskning och teknologi i Europa (FördrS 5—6/2001) har Finland dock förbundit sig att följa den nämnda konventionen.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Propositionen är en framställan om riksdagens godkännande av det beslut av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, som avser att ordna de privilegier och den immunitet som behövs för skötseln av de två myndigheternas uppdrag. Propositionen är också en framställan om att riksdagen skall anta lagen om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet och om de två myndigheternas rättshandlingsförmåga.

I beslutet fastställs de sedvanliga privilegierna och friheterna för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum. Dessa omfattar bl.a. immunitet mot rättsliga förfaranden, immunitet mot genomsökning, beslag, rekvisition och konfiskation och andra slag av tvångsåtgärder, arkivens okränkbarhet, befri-

else från vissa skatter samt lättnader och immunitet för kommunikation. Inkomstbeskattningen för de två myndigheternas anställda i fråga om löner och förmåner som myndigheten betalar skall ordnas så att de är skyldiga att betala skatt till myndigheten. De personer som betalar skatt till myndigheten befrias från skyldigheten att betala inkomstskatt i medlemsstaterna.

I de gemensamma åtgärderna för inrättande av myndigheterna förutsätts det att medlemsstaterna skall ge myndigheterna status som juridisk person. Propositionen innehåller de nödvändiga bestämmelserna om detta.

3. Propositionens verkningar

Enligt beslutet är myndigheterna befriade från indirekta skatter och avgifter som ingår i priset på lös eller fast egendom och på tjänster som förvärvats för tjänstebruk och som innebär en avsevärd utgift. Beslutet betyder mindre skatteintäkter för Finland i sådana fall där de två myndigheternas finska anskaffningar gäller egendom eller tjänster som vanligen är belagda med mervärdesskatt eller accis i Finland. Eftersom man kan anta att sådana anskaffningar kommer att bli mycket sällsynta, har skattebortfallet ingen praktisk ekonomisk betydelse för Finland. Beslutet innebär också att finska staten förlorar skatteintäkterna för de löner och arvoden som betalas till finska medborgare som eventuellt övergår i de två myndigheternas tjänst. Eftersom myndigheterna i dag har sammanlagt 95 anställda kommer antalet anställda finländare knappast att bli särskilt stort i framtiden. Med tanke på helheten blir det föreslagna förslaget förmånligare för Finland eftersom personer som anställs vid myndigheterna för minst ett år skall betala skatt till respektive myndighet i stället för till respektive medlemsstat och Finland skall bidra till finansieringen av dessa myndigheter från ingången av 2002. De ekonomiska verkningarna för Finland av beslutet om privilegier och immunitet är sålunda försumbara.

I Finland har beslutet inga direkta verkningar på vare sig organisation eller personal. Från ingången av 2002 får dock Finland samma möjligheter som de övriga EU-län-

derna att placera sina medborgare i olika anställningar hos myndigheterna.

Enligt beslutet får medlemmarna av myndigheternas organ och myndigheternas personal en annan ställning än övriga medborgargrupper i fråga om de privilegier och den immunitet som anges i beslutet. Det är dock motiverat med dessa privilegier och denna immunitet eftersom de svarar mot de privilegier och den immunitet som medgetts dem som arbetar i motsvarande EU-uppdrag. Privilegierna och immuniteten tillerkänns i de två myndigheternas intresse och inte som en personlig förmån för de berörda personerna själva.

VEU:s satellitcentrum har också använts för miljöobservationer. Hittills har varken miljöministeriet eller miljöministeriets förvaltningsområde använt satellitcentrumets tjänster direkt. Hur satellitcentrumets tjänster och konkurrenskraft utvecklas kommer att bli avgörande för dess förmåga att i framtiden betjäna den finska miljöförvaltningen, Europeiska kommissionen eller Europeiska miljöbyrån i fråga om miljöobservation. Miljökonsekvenserna för det aktuella beslutet kan på sin höjd bli indirekta genom att det garanterar verksamhetsförutsättningarna för myndigheterna också inom området för eventuell miljöobservation.

Beslutet har inte heller några konsekvenser för näringslivet eller regionalpolitiken.

4. Beredningen av propositionen

4.1. Beredningen inom Europeiska unionen

Europeiska rådet beslutade i Köln i juni 1999 att ta fram de medel och resurser som EU behöver för att svara för alla de konfliktförebyggande uppgifter och den krishantering som anges i fördraget om Europeiska unionen, det s.k. Petersbergsuppdraget. Samtidigt beslutade man inleda arbetet på att överföra den VEU-verksamhet som behövs för handhavandet av dessa uppgifter till Europeiska unionen. I Köln konstaterade man att EU behöver förmåga att göra lägesanalyser, informationskällor och strategisk planeringsförmåga. I Europeiska rådets rapport

nämndes att detta särskilt kan förutsätta resurser av den typ som institutet för säkerhetsstudier och satellitcentrumet representerar. Den 10 november 2000 fattade EU-rådet ett principbeslut om att omvandla VEU:s institut för säkerhetsstudier och VEU:s satellitcentrum till EU-myndigheter. Det slutliga beslutet fattades den 20 juli 2001 då rådet antog rådets gemensamma åtgärd om inrättande av Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier (2001/554/GUSP, EGT L 200, 25.7.2001, s. 1) 1 och rådets gemensamma åtgärd om inrättande av Europeiska unionens satellitcentrum (2001/555/GUSP, EGT L 200, 25.7.2001, s. 5).

I rådets arbetsgrupp för yttre förbindelser och i ständiga representanternas kommitté lades i slutet av juni 2001 fram ett förslag till beslut av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för institutet för säkerhetsstudier och satellitcentrumet. Ursprungligen var det meningen att genomföra privilegierna och immuniteten genom att utsträcka bestämmelserna i protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier (i det följande privilegieprotokoll för EG) till att i omfatta även de nya myndigheterna i tillämpliga delar. Överläggningarna mellan medlemsstaterna resulterade dock i en lösning som följer bestämmelserna i protokollet om privilegier och immunitet för Europol, medlemmarna i organen, dess biträdande direktörer och dess tjänstemän, utarbetat på grundval av artikel K 3 i Fördraget om Europeiska unionen och artikel 41.3 i Europolkonventio-

nen (FördrS 85/1999, i det följande privilegieprotokoll för Europol).

4.2. Beredningen i Finland

Riksdagens utrikesutskott har informerats med stöd av 97 § grundlagen om utkastet till rådets gemensamma åtgärder den 28 maj 2001. Riksdagens stora utskott har informerats med stöd av 97 § grundlagen om utkastet till beslut om privilegier och immunitet den 11 juli 2001 (E 62/2001). Sedan texten i beslutsutkastet formulerats om översände utrikesministeriet en skrivelse om detta till riksdagen den 31 augusti 2001. Riksdagens stora utskott behandlade frågan den 14 september och omfattade finansutskottets utlåtande (FiUU 20/2001 rd) och försvarsutskottets utlåtande (FsUU 2/2001 rd) vilka understödde att beslutet godkänns. Finland undertecknade beslutet tillsammans med företrädare för de övriga medlemsstaterna den 15 oktober 2001 med fullmakt av republikens president.

Regeringens proposition har skrivits som tjänsteuppdrag på utrikesministeriet. Propositionen har varit på remiss hos justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och miljöministeriet. I utlåtandena har det ansetts nödvändigt och motiverat att avlåta propositionen. Justitieministeriet har i sitt utlåtande tagit upp frågan om tillämpningen av 93 § 2 mom. grundlagen (731/1999) på beslutet av företrädarna för regeringarna. Detta behandlas i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning.

DETALJMOTIVERING

1. Beslutets innehåll och förhållande till den finska lagstiftningen

Om beslutets förhållande till internationell rätt. Internationella organisationer och deras organ har vanligen tillerkänts privilegier och immunitet för att kunna fylla sin uppgift och arbeta fullständigt oavhängigt. Privilegier och immunitet har vanligen också beviljats företrädare för organisationernas medlemmar och organisationernas tjänstemän. De privilegier och den immunitet i tjänsten som beviljas internationella organisationer bygger på det faktum att organisationernas mål och uppgifter är av gränsöverskridande slag och måste kunna genomföras effektivt och helt oavhängigt utan risk för inblandning från en enskild stat eller dess myndigheter. De privilegier och den immunitet som institutet för säkerhetsstudier, satellitcentrumet och personalen vid dessa myndigheter medges genom beslutet motsvarar de privilegier och den immunitet som tillerkänts Europol. De är också generellt sett förenliga med internationell rätt och med praxis angående privilegier och immunitet för internationella organisationer. Även om de aktuella myndigheterna inte är självständiga internationella organisationer utan myndigheter vid EU, behöver de för att kunna sköta sina uppgifter i medlemsstaterna en juridisk status som motsvarar den status som internationella organisationer och dessas organ i regel har.

Inledning. I punkt 1 i beslutets inledning påpekas att Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum kallas Europeiska unionens myndigheter i beslutet. I inledningen påpekas också att privilegierna och immuniteten beviljas uteslutande i Europeiska unionens intresse.

Artikel 1. Immunitet mot rättsliga förfaranden och immunitet mot genomsökning, beslag, rekvisition, konfiskation och andra slag av tvångsåtgärder. Artikel 1 innehåller bestämmelser om immunitet mot rättsligt förfarande och immunitet mot genomsökning, beslag, rekvisition, konfiskation och andra slag av tvångsåtgärder. Bestämmelsen motsvarar

bestämmelsen i artikel 2.2 i privilegieprotokollet för Europol. Artikel 1 innehåller bestämmelser som avviker från gällande finsk lagstiftning. Om beslagtagande föreskrivs i 7 kap. rättegångsbalken. Inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter regleras i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977). I speciallagar finns dessutom bestämmelser om inlösen för något särskilt ändamål. I beredskapslagen (1080/1991) ingår bestämmelser om tvångsöverlåtelse under undantagsförhållanden. Bestämmelser om förverkandepåföljder ingår i bl.a. strafflagen (1889), lagen om verkställighet av bötesstraff (318/1963) och tvångsmedelslagen (450/1987).

Artikel 2. Arkivens okränkbarhet. Enligt artikel 2 är Europeiska unionens myndigheters arkiv okränkbara. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna i artikel 3 i privilegieprotokollet för Europol. Artikel 2 innehåller bestämmelser som avviker från gällande finsk lagstiftning. Bestämmelser om villkoren för beslag finns i rättegångsbalken och utsökningenslagen. Genomsökning av plats regleras i 5 kap. tvångsmedelslagen.

Artikel 3. Befrielse från skatt och avgifter. Enligt artikel 3 skall Europeiska unionens myndigheter, deras tillgångar, inkomster och övrig egendom vara befriade från alla direkta skatter inom ramen för den officiella verksamheten. Lös och fast egendom som förvärfvas för tjänstebruk och som innebär en avsevärd utgift skall också vara befriade från indirekta skatter och avgifter. Överlåtande av sådan egendom får ske endast i enlighet med vad som överenskommit med den medlemsstat som har beviljat befrielsen. Befrielsen gäller inte skatter och avgifter som utgör avgifter för allmännyttiga tjänster. Bestämmelserna i artikel 3 är identiska med bestämmelserna i artikel 4 i privilegieprotokollet för Europol. Enligt gemenskapsrättens bestämmelser om harmoniserade skatter (mervärdesskatt och accis) har medlemsstaterna rätt att medge sedvanliga privilegier och friheter till internationella organisationer, om det sker i dokument om upprättandet av organisationen i fråga eller i ett högkvarteravtal. Ett villkor är dessutom att värdstaten har god-

känt organisationen som en internationell organisation. Det aktuella beslutet kan anses utgöra en så väsentlig del av de två myndigheternas grundläggande dokument att gemenskapsrättens krav blir uppfyllt till dessa delar. Enligt 81 § 1 mom. Finlands grundlag skall om statsskatt bestämmas genom lag. Den befrielse från skatt som beviljas myndigheterna avviker från bestämmelserna i ett flertal gällande lagar, t.ex. inkomstskattelagen (1535/1992), mervärdesskattelagen (1501/1993) och lagen om påförande av accis (1469/1994).

Artikel 4. Lättnader och immunitet för kommunikation. Enligt artikel 4 får Europeiska unionens myndigheter kommunicera fritt, inbegripet rätten att använda koder. De har också rätt att använda kurir och förseglade väskor med samma privilegier och samma immunitet som för diplomatiska kurirer och väskor. Bestämmelsen är identisk med artikel 6.1 i privilegieprotokollet för Europol. Rättigheterna vad gäller kommunikation kan i Finland härledas ur bestämmelserna om skydd för brev- och telefonhemligheten samt hemligheten i fråga om andra förtroliga meddelanden i 10 § grundlagen. Bestämmelserna om diplomatiska kurirer och väskor ingår i artikel 27 i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser (FördrS 3—5/1970), vilken satts i kraft i Finland genom lag. Privilegierna och immuniteten i konventionen utsträcks nu till att omfatta även Europeiska unionens myndigheter.

Artikel 5. Inresa, vistelse och utresa. Artikel 5 innehåller lättnader som gäller inresa, vistelse och utresa, men detta hindrar inte medlemsstaterna från att kräva lämpliga bevis för att kunna fastställa att personer som gör anspråk på den behandling som avses i artikeln är medlemmar av myndigheternas organ eller tillhör myndigheternas personal. Meningen med bestämmelsen är att garantera att medlemmarna av myndigheternas organ fritt skall kunna resa till de stater där myndigheterna är placerade och att myndigheternas personal fritt skall kunna resa inom unionen. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 7 i privilegieprotokollet för Europol. I Finland ingår bestämmelserna om utlännings inresa, utresa samt vistelse och arbete i utlänningslagen (378/1991). Artikeln

kräver ingen ändring av utlänningslagen. I dagens läge är betydelsen av artikel 5 rätt liten med hänsyn till artikel 18 i EG-fördraget och Schengenbestämmelserna, vilka underlättar inresa, vistelse och utresa för samtliga EU-medborgare.

Artikel 6. Privilegier och immunitet för medlemmar i Europeiska unionens myndigheters organ och dessa myndigheters personal. Artikel 6 innehåller en bestämmelse om immunitet för medlemmar i myndigheternas organ och dessa myndigheters personal mot varje slag av rättsligt förfarande i fråga om uttalanden och handlingar i tjänsten. Deras officiella handlingar och annat officiellt material är okränkbara. Styrelserna för Europeiska unionens myndigheter består av företrädare för medlemsstaterna. Också i sådana fall där medlemsstaternas företrädare i styrelserna är diplomater ackrediterade i Europeiska unionen är det nödvändigt att privilegierna och immuniteten beviljas dem för handhavandet av uppdragen vid institutet för säkerhetsstudier och satellitcentrumet. En ackreditering som företrädare för en medlemsstat vid Europeiska unionen omfattar inte skötseln av specialuppdrag som styrelsemedlem, eftersom styrelserna inte är vare sig enheter vid rådet eller placerade i samma stat som rådet.

Beskattningen av myndigheternas personal ordnas så att personer som anställs för minst ett år skall betala skatt till respektive myndighet på löner och förmåner som myndigheten betalar. För att undvika dubbelbeskattning får medlemsstaterna inte uppbära skatt på dessa löner och förmåner. Skattefriheten gäller dock inte pensioner och livräntor som utbetalas till före detta personal och deras anhöriga. Enligt artikel 6 gäller bestämmelserna i artikel 14 i privilegieprotokollet för EU även myndigheternas personal. Artikel 14 avser att befria personalen från skatt i den stat som de arbetar i, om inte denna stat är deras ursprungliga skatterättsliga hemort. Enligt bestämmelsen skall en person — vad avser inkomst- och förmögenhetsbeskattning samt arvsskatt och tillämpning av avtal om undvikande av dubbelbeskattning — i båda länderna behandlas som om han eller hon fortfarande var bosatt i det land där hans eller hennes skatterättsliga hemort fanns innan arbetet vid myndigheten inleddes. Lös egen-

dom som tillhör en sådan person är befriad från arvsskatt i den stat inom vilken personen i fråga uppehåller sig. Vid tillämpningen av bestämmelsen skall hänsyn inte tas till en bostadsort som enbart beror på tjänsteutövning inom andra internationella organisationer. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i artikel 8 i privilegieprotokollet för Europol. Bestämmelserna i artikel 6 avviker från bestämmelserna i inkomstskattelagen och lagen om skatt på arv och gåva (378/1940).

Artikel 7. Undantag från immuniteten. Enligt artikel 7 gäller immuniteten mot rättsligt förfarande uttryckligen inte tredje mans krav på skadestånd till följd av en trafikolycka. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 9 i privilegieprotokollet för Europol. Bestämmelsen följer också allmän praxis inom internationella organisationer, dvs. att privilegierna inte återopas vid trafikolycka, om det inte uttryckligen är fråga om något som inträffat i direkt samband med tjänstgöringen.

Artikel 8. Skatter. I artikel 6 förutsätts det att medlemsstaterna skall befria myndigheternas personal från inkomstskatter, medan det i artikel 8 bestäms att personal som anställs för en minsta tid av ett år skall vara skattskyldig till myndigheten. Skyldigheten att betala skatt gäller inte myndigheternas före detta personal och inte heller deras anhöriga i fråga om pensioner och livräntor beträffande vilka medlemsstaterna kan beskatta personerna i fråga. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 10 i privilegieprotokollet för Europol.

Artikel 9. Skydd av personalen. Medlemsstaterna skall, om direktören vid den berörda myndigheten begär det, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de personer vilkas säkerhet är i fara till följd av tjänstgöringen vid myndigheten ges nödvändig säkerhet och nödvändigt skydd. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 11 i privilegieprotokollet för Europol. Säkerhet och skydd avser närmast praktiska åtgärder som medlemsstaternas myndigheter kan vidta inom ramen för respektive stats lagstiftning.

Artikel 10. Hävande av immuniteten. I artikel 10 betonas att privilegierna och immuniteten tillerkänns i Europeiska unionens myndigheters intresse och inte som en personlig

förmån för de berörda personerna själva. Dessa personer skall i alla övriga hänseenden iaktta medlemsstaternas lagar och förordningar. Artikeln innehåller bestämmelser om tillvägagångssättet vid hävande av immuniteten, om immuniteten skulle hindra att rättvisa skipas och den kan hävas utan att detta skadar de två myndigheternas intressen. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 12 i privilegieprotokollet för Europol.

Artikel 11. Tvistlösning. I syfte att finna en enhällig lösning skall tvister om vägran att häva immuniteten prövas av EU-rådet. Om sådana tvister inte kan lösas skall rådet enhälligt besluta om förfaranden enligt vilka de skall lösas. Bestämmelsen motsvarar bestämmelsen i artikel 13 i privilegieprotokollet för Europol.

Artikel 12. Ikraftträdande. Beslutet träder i kraft den 1 januari 2002 under förutsättning att samtliga medlemsstater då har meddelat att de förfaranden som krävs för genomförandet inom deras nationella rättsystem har slutförts.

Artikel 13. Utvärdering. Beslutet skall utvärderas inom två år efter det att det har trätt i kraft. Bestämmelsen är identisk med bestämmelsen i artikel 17.1 i privilegieprotokollet för Europol.

Artikel 14. Beslutet offentliggörs i Europeiska gemenskapernas officiella tidning.

2. Lagförslag

1 §. Lagens 1 § innehåller en bestämmelse som genom lag sätter i kraft de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet av företrädarna för medlemsstaternas regeringar. Dessa bestämmelser kommenteras närmare i avsnittet om riksdagens samtycke.

2 §. Lagens 2 § innehåller en bestämmelse om Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrums rättshandlingsförmåga. Enligt artikel 4 i rådets gemensamma åtgärd 2001/554/GUSP har institutet den status som juridisk person som krävs för att det skall kunna utföra sina uppgifter och uppnå sina mål. Enligt artikeln skall varje medlemsstat vidta åtgärder för att ge institutet den nödvändiga rättskapacitet som tillerkänns juridiska per-

soner enligt den nationella lagstiftningen. Institutet skall särskilt kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter. Institutet skall drivas utan vinstsyfte. Artikel 6 i rådets gemensamma åtgärd 2001/555/GUSP innehåller motsvarande bestämmelser om satellitcentrumet. I finsk lagstiftning har vi ingen absolut fast formulering för bestämmelser om rättsförmåga och rättshandlingsförmåga. Bestämmelser ingår i bl.a. 11 c § lagen om ändring av patientskadelagen (640/2000), 4 § lagen om Huvudstadsregionens samarbetsdelegation (1269/1996) och 4 § lagen om Kommunernas garanticentral (487/1996). Vid utformningen av den föreslagna 2 § har man strävat efter att följa skrivningarna som använts i dessa nationella sammanhang.

3 §. Lagens 3 § innehåller en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om dess genomförande kan utfärdas genom förordning av republikens president. Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden GrUU 24/2001 rd, 29/2001 rd och 31/2001 rd, utan att ändra ordalydelsen i lagförslagen, påpekat att det är svårt att se vad som motiverar att närmare bestämmelser om genomförandet utfärdas genom förordning av republikens president. I fördragsarbetsgruppens betänkande (UM 1/2000) påpekades det att de bestämmelser som behövs för genomförandet av ikraftträdandelagen i regel har utfärdats genom förordning om ikraftträdandet av förpliktelsen i fråga. Enligt betänkandet är det i praktiken inte ändamålsenligt att utöver ikraftträdandeförordningen utfärda en särskild förordning om ikraftträdande av lagen om ikraftträdandet. Eftersom presidentens befogenheter att utfärda andra förordningar än sådana som direkt bygger på grundlagen skall regleras genom lag, föreslår man i betänkandet att det i framtida ikraftträdandelagar skall ingå en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om ikraftträdandet kan utfärdas genom förordning av republikens president. Med stöd av ett sådant bemyndigande kan de bestämmelser utfärdas som är nödvändiga för ett korrekt genomförande av lagen. Eftersom det i det aktuella fallet inte finns behov av bestämmelser som går utöver sedvanlig praxis, föreslås det att eventuella närmare bestämmelser skall ges genom förordning av

republikens president och inte i form av en från ikraftträdandeförordningen separat förordning av statsrådet.

4 §. Det föreslås att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som fastställs i en förordning av republikens president samtidigt som beslutet träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Beslutet träder i kraft den 1 januari 2002 under förutsättning att samtliga medlemsstater då har meddelat rådets generalsekretariat att de förfaranden som krävs för genomförandet inom deras nationella rättssystem definitivt eller preliminärt har slutförts. Avsikten är att lagen om ikraftträdande av de bestämmelser i beslutet som hör till området för lagstiftningen och om myndigheternas rätts-handlingsförmåga skall träda i kraft vid samma tidpunkt som beslutet blir bindande för Finlands del.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Besluten om att överföra institutet för säkerhetsstudier och satellitcentrumet till Europeiska unionen genomfördes genom antagande av gemensamma åtgärder om inrättande av dessa myndigheter (2001/554/GUSP och 2001/555/GUSP). I de gemensamma åtgärderna ingår bestämmelser om bl.a. myndigheternas uppgifter, den politiska tillsynen över verksamheten och myndigheternas organisation, personal och budget. De gemensamma åtgärderna förutsätter att medlemsstaterna vidtar de åtgärder som behövs för att ge myndigheterna den nödvändiga rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt den nationella lagstiftningen. Med hänsyn till det finska rättssystemet är de gemensamma åtgärderna beslut som fattas inom Europeiska unionen. Finska åtgärder som hänförs till sådana beslut skall enligt 93 § 2 mom. grundlagen fattas av statsrådet, om inte beslutet kräver godkännande av riksdagen. Enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 38/2000 rd bestäms det i Finland genom lag om den juridiska personligheten med tillhörande

rättsförmåga och juridiska handlingsförmåga. Eftersom de gemensamma åtgärderna inte är internationella förpliktelser enligt 93 § 1 mom. grundlagen, inbegärs inte riksdagens samtycke och någon verkställighet av skyldigheterna föreslås inte heller i form av sådan blankettlagstiftning som i regel används för att sätta internationella förpliktelser i kraft. I stället föreslås det att de materiella bestämmelserna om juridisk person skall ingå i den lag som föreslås i denna proposition.

Även om de två myndigheternas, deras organs och personals privilegier och immunitet betjänar handhavandet av EU:s uppgifter och är förenliga med unionens intressen, gäller de frågor som inte omfattas av unionens behörighet enligt grundfördragen. Formellt sett kan därför rådet inte vara beslutsfattare i fråga om dem, utan besluten fattas av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet. Det är fråga om beslut som är juridiskt bindande för medlemsstaterna. För att ett sådant beslut skall träda i kraft krävs ett särskilt nationellt godkännande av medlemsstaterna. Med hänsyn till det finska rättssystemet är det fråga om en internationell överenskommelse som ingåtts i förenklad form där beslut fattas av republikens president i enlighet med 93 § 1 mom. grundlagen. Riksdagen godkänner dock internationella förpliktelser och beslut om ikraftträdandet av dem till de delar detta är bestämt i grundlagen.

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för bl.a. sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Grundlagsutskottet anser att denna grundlagsfästa befogenhet hos riksdagen avser alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. En bestämmelse skall anses höra till området för lagstiftningen 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag 3) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller

det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Frågan påverkas inte av om en bestämmelse strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11, 12 och 45/2000 rd).

Grundlagsutskottet har i sitt betänkande GrUU 38/2000 rd konstaterat att bestämmelser som gäller en internationell organisations och dess personals privilegier och friheter hör till området för lagstiftningen och att de sålunda kräver samtycke av riksdagen. Sådana privilegier och sådan immunitet ingår i artikel 1—8 och artikel 10 i beslutet. I avsnittet om beslutets innehåll och förhållande till den finska lagstiftningen kommenteras närmare vilka bestämmelser i gällande finsk lag som privilegierna och immuniteten avviker från.

Beslutet innehåller inte bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom. Enligt regeringens uppfattning kan därför beslutet antas med en majoritet av rösterna och förslaget till ikraftträdandelagen godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Justitieministeriet har i sitt utlåtande om propositionutkastet fäst uppmärksamhet på tillämpningsområdet för 93 § 2 mom. grundlagen, vilket omfattar alla ärenden och grupper av ärenden som Europeiska unionen beslutar om (RP 1/1998 rd, s. 146 och GrUB 10/1998 rd, s. 25/I). I grundlagsutskottets betänkande om den nya grundlagen sägs det särskilt att uttrycket ”beslut som fattas i Europeiska unionen” skall tolkas så att det också täcker frågor som formellt sett inte omfattas av unionens behörighet men som både till sitt innehåll och sina konsekvenser kan jämföras med unionsfrågor (GrUB 10/1998 rd, s. 25/II). Grundlagsutskottet har också påpekat att en ”överenskommelse mellan medlemsstaternas regeringar” om utnämning av finska kandidater till vissa EU-organ inte kan avse ett fördrag i ordets konstitutionella betydelse (GrUB 6/1999 rd). På dessa grunder kunde det anses att det aktuella beslutet av företrädarna för medlemsstaternas regeringar är ett i 93 § 2 mom. grundlagen avsett beslut som fattas i Europeiska unionen och beträffande vilket statsrådet beslutar om Finlands åtgärder som hänför sig till det, om inte beslutet kräver godkännande av riksdagen. Om denna tolkning antogs, skulle den ha konsekvenser också för lagförslaget och särskilt för

bemyndigandet att utfärda förordning. Beslutet av företrädarna för regeringarna svarar dock till sitt innehåll mot privilegieprotokollet för EG i grundfördragen och privilegieprotokollet för Europol och dessa protokoll behandlas som internationella förpliktelser enligt 93 § 1 mom. grundlagen. Därför har man i denna proposition ansett att det inte är fråga om ett sådant i 93 § 2 mom. grundlagen avsett beslut som fattas i Europeiska unionen och beträffande vilket statsrådet skall svara för Finlands åtgärder. Eftersom ärendet innebär tolkning som hänför sig till 93 § 1 och 2 mom. grundlagen kunde man överväga att inbegära utlåtande av grundlagsutskottet.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal.

Eftersom beslutet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 15 oktober 2001 ingångna beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Europeiska unionens institut för säkerhets-

studier och Europeiska unionens satellitcentrum är organisationer som skall drivas utan vinstsyfte. De kan förvärva rättigheter och ingå förbindelser samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.

3 §

Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av republikens president.

4 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 17 oktober 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Tf. utrikesminister
Statsminister *Paavo Lipponen*

**BESLUT AV FÖRETRÄDARNA FÖR REGERINGARNA I EUROPEISKA UNIONENS MEDLEMSSTATER, FÖRSAMLADE I RÅDET,
av den 15 oktober 2001**

om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal

FÖRETRÄDARNA FÖR REGERINGARNA I EUROPEISKA UNIONENS MEDLEMSSTATER, FÖRSAMLADE I RÅDET, HAR BESLUTAT FÖLJANDE

av följande skäl:

(1) I syfte att underlätta arbetet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum vilka rådet har inrättat i form av oberoende myndigheter inom Europeiska unionen¹ (nedan kallade "Europeiska unionens myndigheter") krävs det, uteslutande i Europeiska unionens intresse, att de nya enheterna och deras personal beviljas de privilegier, den immunitet och de lättnader som är nödvändiga för att de skall kunna fullgöra sina uppgifter.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Immunitet mot rättsliga förfaranden och immunitet mot genomsökning, beslag, rekvisition, konfiskation och andra slag av tvångsåtgärder

Lokaler, byggnader, egendom, medel och tillgångar som tillhör Europeiska unionens myndigheter, var de än finns på medlemsstaternas territorier och vem som än innehar dem, skall vara immuna mot genomsökning, beslag, rekvisition, konfiskation eller varje annan form av administrativ eller juridisk tvångsåtgärd.

Artikel 2

Arkivens okränkbarhet

Europeiska unionens myndigheters arkiv skall vara okränkbara.

Artikel 3

Befrielse från skatt och avgifter

1. Inom ramen för sin officiella verksamhet skall Europeiska unionens myndigheter, deras tillgångar, inkomster och övrig egendom vara befriade från alla direkta skatter.

2. Europeiska unionens myndigheter skall vara befriade från indirekta skatter och avgifter som ingår i priset på lös eller fast egendom och på tjänster som förvärfvas för tjänstebruk och som innebär en avsevärd utgift. Befrielsen får ges genom återbetalning eller avskrivning.

3. Varor som har inköpts enligt denna artikel med befrielse från mervärdesskatt eller punktskatter får inte försälas eller på annat sätt avyttras, utom i enlighet med de bestämmelser om vilka överenskommelse har träffats med den medlemsstat som har beviljat befrielsen.

4. Befrielse kommer inte att beviljas för skatter och avgifter som utgör avgifter för allmännyttiga tjänster.

Artikel 4

Lättnader och immunitet för kommunikation

Medlemsstaterna skall tillåta Europeiska unionens myndigheter att kommunicera fritt utan tillstånd för alla officiella ändamål och skall skydda dessa myndigheters rätt härtill. Europeiska unionens myndigheter skall ha rätt att använda koder och att sända och mota officiell korrespondens och andra officiella meddelanden genom kurir eller i förseglade väskor för vilka samma privilegier och samma immunitet skall gälla som för diplomatiska kurirer och väskor.

¹ Gemensamma åtgärder 2001/554/GUSP (EGT L 200, 25.7.2001, s. 1) och 2001/555/GUSP (EGT L 200, 25.7.2001, s. 5).

Artikel 5

Inresa, vistelse och utresa

Medlemsstaterna skall, om det behövs, underlätta inresa, vistelse och utresa å tjänstens vägnar för de personer som avses i artikel 6. Detta hindrar inte medlemsstaterna från att kräva lämpliga bevis för att kunna fastställa att personer som gör anspråk på den behandling som avses i denna artikel tillhör de kategorier som beskrivs i artikel 6.

Artikel 6

Privilegier och immunitet för medlemmar i Europeiska unionens myndigheters organ och dessa myndigheters personal

1. Medlemmar i Europeiska unionens myndigheters organ och dessa myndigheters personal skall åtnjuta följande immunitet:

a) Immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande när det gäller i tjänsten gjorda, skriftliga eller muntliga uttalanden samt i tjänsten utförda handlingar; sådan immunitet kvarstår oberoende av om de berörda personerna har upphört att vara medlemmar i ett organ eller att tillhöra personalen.

b) Okränkbarhet för sina officiella handlingar och annat officiellt material.

2. Europeiska unionens myndigheters personal, vars löner och förmåner på sätt som anges i artikel 8 är belagda med en skatt till förmån för Europeiska unionens myndigheter, skall åtnjuta befrielse från inkomstskatt för löner och förmåner som betalas av dessa myndigheter. Sådana löner och förmåner får dock beaktas vid bedömning av vilket belopp som skall betalas i skatt för inkomster från andra källor. Denna punkt gäller inte pensioner och livräntor som utbetalas till före detta personal vid myndigheterna och deras anhöriga.

3. Bestämmelserna i artikel 14 i protokollet om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier skall gälla för Europeiska unionens myndigheters personal.

Artikel 7

Undantag från immuniteten

Den immunitet som tillerkänns de personer som nämns i artikel 6 skall inte omfatta tredje mans krav på skadestånd, inklusive ersättning för personskada och dödsfall, till följd av en trafikolycka som har orsakats av en sådan person.

Artikel 8

Skatter

1. I enlighet med de villkor och med iakttagande av de förfaranden som föreskrivs av Europeiska unionens myndigheter och godkänns av styrelserna skall den personal vid dessa myndigheter som anställs för en minsta tid av ett år betala skatt till myndigheterna på löner och förmåner som betalas av dessa.

2. Varje år skall medlemsstaterna underrättas om namn och adress avseende den personal vid Europeiska unionens myndigheter som nämns i denna artikel och all annan personal som enligt avtal skall arbeta vid dessa myndigheter. Myndigheterna skall varje år ge var och en av dem ett intyg som innehåller uppgift om de totala brutto- och nettobeloppen på alla ersättningar som under det ifrågavarande året har utbetalats av dessa myndigheter, inklusive närmare uppgifter om betalningarna och deras art samt om innehållen källskatt.

3. Denna artikel gäller inte pensioner och livräntor som utbetalas till före detta personal vid Europeiska unionens myndigheter och deras anhöriga.

Artikel 9

Skydd av personalen

Medlemsstaterna skall, om direktören vid den berörda myndigheten begär det, vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de personer som nämns i detta beslut, och vilkas säkerhet är i fara till följd av tjänstgöringen vid Europeiska unionens myndigheter, ges nödvändig säkerhet och nödvändigt skydd.

Artikel 10

Hävande av immuniteten

1. Privilegier och immunitet enligt bestämmelserna i detta beslut tillerkänns i Europeiska unionens myndigheters intresse och inte som en personlig förmån för de berörda personerna själva. Det åligger dessa myndigheter och alla personer som åtnjuter sådana privilegier och sådan immunitet att i alla övriga hänseenden iakttä medlemsstaternas lagar och förordningar.

2. Direktörerna är skyldiga att häva immuniteten för Europeiska unionens myndigheter och medlemmar av deras personal i fall då immuniteten skulle hindra att rättvisa skipas och då den kan upphävas utan att detta skadar dessa myndigheters intressen. När det gäller direktörerna och styrekonomerna har styrelserna samma skyldighet. När det gäller styrelseledamöter har, beroende på omständigheterna, de medlemsstater där ledamöterna är medborgare eller kommissionen behörighet att upphäva immuniteten.

3. När Europeiska unionens myndigheters immunitet enligt artikel 1 har upphävts skall genomsökningar och beslag som beordras av medlemsstaternas rättsliga myndigheter verkställas i närvaro av den berörda myndighetens direktör eller en person som har utsetts av denne, i enlighet med gällande sekretessregler.

4. Europeiska unionens myndigheter skall alltid samarbeta med behöriga myndigheter i medlemsstaterna för att underlätta rättsskipningen och hindra missbruk av de privilegier och den immunitet som tillerkänns enligt detta beslut.

5. Om en behörig myndighet eller rättsinstans i en medlemsstat anser att missbruk har förekommit av ett privilegium eller en immunitet som beviljats enligt detta beslut, skall det organ som ansvarar för hävande av immunitet enligt punkt 2 på begäran samråda med behöriga myndigheter för att avgöra om sådant missbruk verkligen har förekommit.

Om sådant samråd inte leder till ett för båda sidor tillfredsställande resultat skall saken avgöras i enlighet med det förfarande som anges i artikel 11.

Artikel 11

Twistlösning

1. I syfte att finna en enhällig lösning skall tvister om vägran att häva immuniteten för någon av Europeiska unionens myndigheter eller en person som på grund av sin tjänsteställning åtnjuter immunitet enligt artikel 6.1 prövas av rådet.

2. När sådana tvister inte kan lösas skall rådet enhälligt besluta om förfaranden enligt vilka de skall lösas.

Artikel 12

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2002 under förutsättning att samtliga medlemsstater då har underrättat rådets generalsekretariat om att de förfaranden som krävs för genomförandet inom deras nationella rättssystem definitivt eller preliminärt har slutförts.

Artikel 13

Utvärdering

Detta beslut skall utvärderas under överinseende av styrelserna för Europeiska unionens myndigheter inom två år efter det att det har trätt i kraft.

Artikel 14

Detta beslut skall offentliggöras i Officiella tidningen.

Utfärdat i Bryssel den 15 oktober 2001

Ordförande